מכלל דר' יהודה סבר כי ניער מתחלה ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף אסור אמאי הא לא בלע כלל אימא לא ניער יפה יפה ולא כסה יפה יפה אמר מר ודברי חכמים כשניער וכסה מאי ניער ומאי כסה אילימא ניער בסוף ולא ניער בתחלה וכסה בסוף ולא כסה בתחלה האמרת נראין דברי ר' יהודה בהא אלא ניער מתחלה ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף מכלל דרבנן סברי ניער בסוף ולא ניער בתחלה כסה בסוף ולא כסה בתחלה מותר אלמא קסברי אפשר לסוחטו מותר א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא ממאי דבאפשר לסוחטו פליגי דלמא אפשר לסוחטו דברי הכל אסור והכא במין במינו קא מיפלגי ורבי יהודה לטעמיה [א]דאמר מין במינו לא בטיל ורבנן לטעמייהו דאמרי מין במינו בטיל האי מאי אי אמרת בשלמא דרבנן במין במינו הכא כרבי יהודה סבירא להו ובאפשר לסוחטו פליגי היינו דקאמר רבי נראין דברי רבי יהודה בהא ודברי חכמים בהא אלא אי אמרת אפשר לסוחטו דברי הכל אסור והכא במין במינו קמיפלגי האי נראין דברי ר' יהודה ואין נראין מבעי ליה[ב] ותו לא מידי: **מתני'** [ג][א]הכחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו אינו עובר עליו [ד][ב]הלב קורעו ומוציא את דמו [ג]לא קרעו אינו עובר עליו: **גמ'**

אמר

ופרכינן **מכלל דר' יהודה סבר כי ניער כו'.** נמי אסירי דמדקאמר רואה אני דברי ר' יהודה בשלא ניער בתחלה אבל איני רואה את מה שהוא אוסר אף כשניער מכלל דלדידיה אף כשניער אסר מדלא קתני אמר רבי לא אמר ר' יהודה אלא בשלא ניער: **הא לא בלעה.** חתיכה ראשונה יותר מן האחרונה ובטיפה הואת אין שיעור לאסור את כולן: **שמא לא ניער תחלה יפה.** ובלעה ואח"כ פלטה כשניער בסוף והא גזירה לא סבר לה רבי כוותיה אבל בדאפשר לסוחטו אסור ובמין במינו לא בטיל סבר לה כוותיה: **אמר מר ודברי חכמים.** המתירין את הכל נראין לרבי כשניער אבל בשלא ניער לא נראה לו מכלל דהם מתירין אף בשלא ניער: **ומאי ניער.** דקאמר רבי: **אילימא ניער בסוף ולא בתחלה.** דאע"ג דקבלה את הטעם קאמר רבי דרואה הוא את דברי המתירין הואיל וניער בסוף וחזר ונפלט דקסבר אפשר לסוחטו מותר האמרת נראין דברי ר' יהודה בהא: **ניער מתחלה ועד סוף.** ראה את דברי המתירין כזו דכיון דפשט מתחלה הטעם בכולה קדרה ואין בה כדי לאסור את כולה מותר ולא ראה דברי ר' יהודה החושש שמא לא ניער יפה יפה: **מכלל דרבנן סברי כו'.** מדקאמר רואה אני את דבריהם כשניער בתחלה ואין אני רואה את דבריהם מה שהתירו בשלא ניער מתחלה והן מתירין אותו (א) בניעור שבסוף ומשום שמיטה מכלל דקסברי אפשר לסוחטו מותר: **וממאי דבאפשר לסוחטו פליגי.** והאי עד שתתן דקאמרי רבנן אטיפה קאי ושרי אף החתיכה דילמא חתיכה קמייתא ודאי אסירא ואסיפא דמילתיה דרבי יהודה לאסר את השאר אפילו הן אלף מפני שהן מינה פליגי רבנן ואמרי לעולם אין חתיכה זו אוסרת את השאר עד שיהא בחתיכה כדי לתת טעם בכולן דמין במינו נמי בטיל ורבי הכי קאמר רואה אני את דברי רבי יהודה לאסור אף בשאר החתיכות בשלא ניער בתחלה וקבלה טעם האיסור ונעשת איסור אלא (ב) בסוף ומורה ופלטה באחרות ומין במינו לא בטיל ואין אני רואה דבריו בשניער בתחלה דהא לא נעשת איסור ולשמא לא ניער יפה לא חיישינן ורואה אני את דברי המתירין כשניער בתחלה כדפרישית דלא נעשת איסור ולשמא לא ניער לא חיישינן ואין אני רואה היתר אפילו באחרות בשלא ניער בתחלה אלא בסוף דנעשת איסור מתחלה ואוסרת בסוף את חברותיה במשהו דמין במינו לא בטיל: **הכי מאי אי אמרת בשלמא במין במינו.** כולם מודים דלא בטיל ובחתיכה קמייתא שרו רבנן משום דאפשר לסוחטו מותר ועד שתתן דקתני אטיפה קאי: **היינו.** דשייך למימר נראין דברי חכמים המתירין בשניער בתחלה דלא בלעה: **אלא אי אמרת אפשר לסוחטו לרבנן נמי אסור.** והאי דקשרו רבנן בין שניער בתחלה ובין שלא ניער בתחלה אשארא הוא דקשרו ומשום דמין במינו בטל ועד שתתן דקתני אחתיכה קאי היכי מלי רבי למיתני נראין דברי חכמים בשניער והא רבנן נמי אסרי לה לחתיכה דלית להו גזרה שמא לא ניער יפה יפה ורבי מדתלי טעמא דהיתרא בשניער מכלל דשרי אף בקמייתא משום דלא בלעה ואין נראין לו בה לא דברי רבי יהודה האוסר בכולן ולא דברי חכמים המתירין באחרות ואוסרין מיהא בראשונה ואם בא רבי להשמיענו דמין במינו לא בטיל ועוד דלא חיישינן לשמא לא ניער יפה הכי איבעי ליה למיתני נראין דברי רבי יהודה שאוסר בכולן בשלא ניער בתחלה אלא ניער בסוף דכיון שקבלה הטעם ונאסרה אוסרת חברותיה בכל שהוא דמין במינו לא בטיל ואין נראין דבריו כשניער דלדידיה חושש לשמא לא ניער יפה ואוסרת כולן דכיון דניער לא חיישינן להכי ואף הראשונה מותרת ומדקאמר נראין דברי חכמים מכלל דרבנן בקמייתא נמי שרו ועד שתתן אטיפה קאי וקסברי אפשר לסוחטו מותר ולא נעשית החתיכה נבלה: **ותו לא מידי.** אין לשנות את הסוגיא. והשתא דקס ליה רבי בשיטתיה דר' יהודה דלאפשר לסוחטו אסור ורב ורבי יוחנן ורבי חנינא נמי כוותיה סברי [קח.] אע"ג דאיפליגו עלייהו שמואל ור"ל [שם] הא אמרינן שמואל באיסורי במקום רב ליתא[ה] וכן לגבי רבי יוחנן ליתא[ו] ועבדינן [ז]כרבי יהודה בין בטיפת חלב שנפל על החתיכה ולא ניער ויש בה כדי ליתן טעם באותה חתיכה ובין בחלב הדבוק בחתיכת בשר ויש בו ליתן טעם בה ואפילו אין בו כזית דהוי חצי שיעור אסור מן התורה והחתיכה עצמה נעשית נבלה ואין מועילין שאר החתיכות לבטלה דכולן נאסרות ואפילו הן אלף דבהא נמי קיימא לן כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל דהא קס ליה רבי בשיטתיה ורב ושמואל נמי בשיטתיה קיימי דרב ושמואל דאמרי תרווייהו [ע"ז עג:] כל איסורין שבתורה במינו במשהו ותניא כוותייהו במסכת עבודה זרה (שם) ואע"ג דאיפלוג עלייהו רבי יוחנן ור"ל התם ותניא נמי כוותייהו שמעינן לאביי ורבא דבתראי הוו דקמו כרב ושמואל דאיתמר אלא לגו חמרא כו' במסכת עבודה זרה (דף סו.) ובפסחים (דף ל.) נמי פסק רבא הלכתא כרב דמין במינו במשהו דאמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו ומפרשינן טעמא במינו במשהו רב לטעמיה דאמר כל איסורין שבתורה במינו במשהו ובשלא במינו גזר רב בחמץ אטו מינו משום דלא בדילי אינשי מיניה ואתו לזלזולי ביה שמע מינה בתרווייהו הלכה כר' יהודה בין באפשר לסוחטו אסור וכולה נעשית נבלה בין במין במינו לא בטיל אבל אם יש ברוטב לבדו יותר משישים בכל החתיכה שקבלה את הטעם הרוטב מבטלה ומשליכה וכולן מותרות דבהא אפי' רבי יהודה מודי דכל מין ומינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו. ואית ספרים דמתניא בהו איפכא אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בשניער וכסה כו' ולא אפשר לאוקמא דא"כ כולהו מודו בקמייתא דאסירא דכיון דמוקי פלוגתייהו נמי בשלא ניער כלל א"כ על כרחך לרבנן נמי קמייתא אסורה דהא בלע ולא פלט ואין כאן מחלוקת אלא באחרונות ולא איירי באפשר לסוחטו מידי הילכך לא גרסינן לה: **מתני' לא קרעו אינו עובר.** על אכילתו ללקות ולא על בשולו דלאו חלב מקרי. ובגמרא [ע"ב] מפרש אי איכא מיהא איסורא דרבנן או לא: **הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו.** להיות בכרת ובמס' כריתות (דף כב.) מוקים לה בלב עוף שאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו לאחר בשולו אבל בשרו אינו נאסר שהלב חלק הוא ואינו בולע והכי נמי אמרינן בפסחים (דף עד:) שאני לב דשיע: **גמ'**

אמר

נראין דברי ר' יהודה **ואין נראין מבעיא ליה.** תימה לימא דכ"ע מין במינו לא בטיל וה"ק נראין דברי ר' יהודה לחכמים בשלא ניער בתחלה אלא בסוף שחכמים לא נחלקו עליו אלא כשניער מתחלה ועד סוף דכי האי גוונא משני לעיל בפרק קמא (דף יב.) גבי אבדו לו גדייו ותרנגוליו ובפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף עט.) גבי בור ושובך ובכמה דוכתין ויש לומר דלא קאמר אלא היכא דלא אפשר ליה למימר בענין אחר[ח]: **הלב** קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו. פירש בקונטרס במס' כריתות (דף כב.) מוקי לה בלב עוף דאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו לאחר בשולו ואי אפשר לומר כן דבהדיא אמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף כא.) דדם שבשלו אינו עובר עליו אם אכלו והא דמוקי לה בפ' דם שחיטה (כריתות דף כב.) בלב עוף משום דבכל ענין קתני מתניתין דאינו עובר עליו בין חי בין מבושל ומה שפירש בקונטרס דבשר הלב אינו נאסר שהלב חלק הוא ואינו בולע דהכי אמרינן בפסחים (דף עד:) שאני לב דשיע אומר ר"ת דאין לסמוך על זה לעשות מעשה דלדחייה בעלמא הוא בפ' כיצד צולין (פסחים דף עד:) דהוה בעי למיפשט מיניה דאמרינן כבולעו כך פולטו מדקתני קורעו לאחר בשולו ודחי שאני לב דשיע אבל למאי דמסיק דכבולעו כך פולטו תו לא אמרי' דשיע ולא בלע וקורעו לאחר בשולו היינו לאחר לאייתו דשייך ביה כבולעו כך פולטו שהדם נופל לתוך אבל בקדרה אסור ולא אמרינן דשיע ולא בלע:

אינו

מסורת הש"ס

א) [לעיל ק. וש"נ], ב) [סוכה לו: וש"נ], ג) [פי' הדד של בהמה ערוך], ד) פסחים עד: כריתות כב., ה) [נדה כד:], ו) [עירובין מז:], ז) [הגהת תוס' ע"ז תמצא לעיל לו. ד"ה אמר רבא וכן בתוס' פסחים ל. ד"ה אמר], ח) [וע"ע תוס' כ"ת נד. ד"ה מכלל ותוס' נדה נג. ד"ה שאף],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכלל וכו' מתירין אותו בשניער בסוף ומשום: (ב) ד"ה וממאי וכו' אלא שבסוף חזרת ופלטה:

◆

מוסף רש"י

ותו לא מידי. אין לנו להוסיף דבר זה (סוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לט. וקדושין כא:). תו ליכא לאקשויי מידי (ערובין קג.) אין להקשות על דבר זה (ע"ז כג סד.) ליכא למימר מידי (סנהדרין מג.) אין להקשות כדבר זה (שם מו.).

◆

רבינו גרשום

מכלל דר' יהודה סבר אפי' ניער מתחילה כו'. כלומר מדאמר ר' נראין דברי ר' יהודה בהא מכלל דר' יהודה מחמיר טפי ואפי' ניער כו' מכלל דרבנן סברי א) אפי' ניער בסוף דפלט ואפי' כסה בסוף ולא ניער בתחלה דבלע ואפילו כיסה בסוף ולא כיסה בתחלה מותר כיון דלבסוף נסחט ממנו האיסור קסברי אפשר לסוחטו מותר: ורבי יהודה לטעמי' מין במינו לא בטיל. כלומר לפי' חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן לא צריך ליתן טעם כל החתיכות כולן אלא באותה חתיכה והיא אוסרת חתיכות אחרות ורבנן לטעמייהו דאמרי מין במינו בטל לפי' לא יהא אסור עד שיתן טעם בחתיכות כולן: האי מאי אי אמרת בשלמא רבנן דהכא במין ומינו כר' יהודה סבירא להו ובאפשר לסוחטו פליגי

עין משפט נר מצוה

ס א מיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הל' יב סמג לאוין קמא טוש"ע יו"ד סי' צ סעיף א:

סא ב מיי' פ"ו מהל' מ"א הלכה ו ועי' בהשגות וכמ"מ סמג לאוין קלז טוש"ע יו"ד סי' עב ס"א:

סב ג מיי' שם הל' ו ז:

◆

רבינו גרשום (המשך)

היינו דאמר ר' נראין דברי ר' יהודה בהא. כלומר בשלא ניער בתחילה אלא לבסוף (כלומר) דבלע ופלט לבסוף נסחט ממנו האיסור ואע"ג דלבסוף נסחט ממנו אסור דקסבר אפשר לסוחטו אסור ודברי חכמים בשניער מתחלה ועד סוף דלא בלע ולפיכך צריך שיתן טעם החלב שנפל על החתיכה אחת בכל החתיכות ואם לא נתן טעם בכל החתיכות לא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה דלא הוה להן פנאי לבלוע איסורא אלא אי אמרת אפשר לסוחטו דברי הכל אסור כלומר דרבנן סבירא להו כר' יהודה דאפשר לסוחטו דאסור ורבנן מאן דבר שמייהו לענין אפשר לסוחטו כיון דרבנן כר' יהודה סבירא להו לענין אפשר לסוחטו דאסור ב)ודלא מיירי במין ומינו אלא באפשר לסוחטו נימא נראין דברי ר' יהודה בשלא ניער מתחלה אלא לבסוף ולא נראין דברי ר' יהודה בשניער מתחלה ועד סוף דלא בלעה החתיכה ולא נעשית כחתיכה של נבילה וה"ה לרבנן דלא פליגי באפשר לסוחטו אלא ודאי באפשר לסוחטו פליגי לפיכך אמר נראין דברי ר' יהודה בהא ודברי חכמים בהא: הכחל קורעו ומוציא את חלבו. כלומר לענין בישול בפני עצמו:

א) נ"ל אפי' ניער בסוף ולא בתחלה או כיסה בסוף ולא כיסה בתחלה אף דבכך בלע מתחלה מותר כיון דלבסוף וכו'. ב) נראה דצ"ל ולא מיירי אלא במין במינו ולא באפשר לסוחטו.